

Fra redaksjonen

I dette første nummeret i 2012 presenterer vi seks artikler, der den første egentlig er en lengre bok-anmeldelse av den nye Norges historie i fire bind fra Aschehoug, *Norvegr*. I denne fortellingen sies det at «nasjonen» nedtones i forhold til det lokale og det globale. Det er en vanskelig øvelse all den tid nasjonen er rammen for fortellingen, og vi må tillate oss å tro at forlaget også har hatt øye for den kommende nasjonalfesten i 2014. To av våre artikler knytter også an til 1814. De øvrige tre befinner seg i tida som kalles for tidlig nytid og behandler temaene pest, marked og mord.

Norvegr er anmeldt av fire historikere ved Universitetet i Stavanger. De vurderer verket opp imot dets eget mål, om å sette fokuset på enkeltmennesket i sitt lokalsamfunn og sin hverdag, og om å forklare utviklingen ved datidens heller enn nåtidens premisser. Etter anmeldernes mening har bokverket i varierende grad nådd målsettingene. Vinklingen mot vanlige folk er ikke alltid tydelig, men en utstrakt bruk av rammetekster bringer fram mange gode eksempler på vanlige folks erfaringer med historiske utviklingstrekk. Men det lokale og regionale bidraget til utviklingen kommer ikke fram så godt som ønskelig. For *Heimens* lesere vil dette være et savn. Ved en noe overfladisk gjennomgang av litteraturhenvisningene må også lokalhistoriske verker kunne sies å være lite representert. Men i sum gir anmelderne verket et godt skussmål, og finner også innfallsvinklene å være «stimulerende og inspirerende for den faglige debatt».

Betydningen av det lokale eller regionale i – eller uavhengig av – den nasjonale historien, er et tema i fire av de øvrige artiklene. Jakob Maliks vil vise at Norge var mer en samling av regioner enn en nasjon før 1814 og undersøker betydning av dette fram til bruddet i 1814 og tida rett etter. Med utgangspunkt i et opprop om en nasjonalfest i 1811 for å feire det symbolske viktige vedtaket om opprettelse av eget norsk universitet, spør

Steinar Supphellen hvorvidt responsen virkelig var en legemliggjøring av et nasjonalt fellesskap eller avdekket spenninger blant regioner eller andre indre skillelinjer?

Håvard Kongsrud setter fokus på kriseårene på Østlandet i begynnelsen av 1600-tallet. Ved en oppfinnsom bruk av skattelister viser han hvordan pestepidemien fikk ulike utslag i forskjellige områder. Når det gjelder betydningen av lokale samfunn i historiens gang, er det interessant at lokale handlinger synes å ha motarbeidet statens tiltak for å begrense utbredelsen av epidemien. De lokale handlingene synes allikevel å ha hatt god effekt.

Region er primærenheten for Ida Bull i hennes drøfting av hvordan det eldre Levanger marked ble omfavnet av kjøpmenn fra den ekspanderende kommersielle verden, representert ved Trondheim, på 1700-tallet. Hun viser hvordan dette førte fram til en egen bydannelse. Levanger fikk status som kjøpstad i 1836.

Vår siste artikkel dreier seg om en lokal tradisjon om mord, men spørsmålet om det var reelle mord i samtida eller karaktermord i ettertida, ansporer Olav Solberg til å reflektere over hvordan kildene kan gi oss sikker kunnskap om et menneske som er borte.

Vi bringer sju bokmeldinger, hvorav to særegne reisebeskrivelser, den ene om keiser Wilhelms reiser langs kyst-Norge og den andre en tenkt håndbok for reisende i år 1315, og to om sensoriske kulturuttrykk, henholdsvis fotografi og musikk. Bare én melding denne gangen tar for seg en stedshistorie, Svein-Erik Ødegaards bok om Dokka. Nina Espeseth Grønbrekk er ikke helt tilfreds med hvordan han har løst det kunststykke å skrive en tettstedshistorie innen rammen av en bygdehistorisk framstilling. Endelig meldes to bøker som har blitt viet en viss nasjonal oppmerksomhet. Ottar Brox beskylder Jan Veia i sin bok «To kulturer», som skildrer og forklarer den ulike økonomiske

utviklingen på Vestlandet og i Nord-Norge, for å ha gått i samme felle som norske myndigheter ved å overse vesentlige forutsetninger. Odd Arvid Storsveen plasserer Knut Kjeldstadli's «Mine fire besteforeldre» i det som han identifiserer som en nyere historisk sjanger, fortellinger om samfunnsendring gjennom nære familiehistorier. Storsveen finner at Kjeldstadli har balansert på en fin måte mellom det private og det allmenne og at forfatterens mikrofortellinger fra sin egen familiehistorie og spørsmålene han løfter fram fra disse, på en utmerket måte bidrar til forståelse av norsk sam-

funnshistorie.

Det tør være noe for en hver smak. Og med dette inviteres leserne også til smakfulle historiske retter på historikernes årlige fest, Historiedagene, i år i Bodø i begynnelsen av mai. For nærmere opplysning, gå til <http://www.uin.no/historiedager2012>. Vi kan i forbifarten nevne sesjoner om olje som endringskraft i kystbyer og reiselivshistorie og en sesjon som tar opp spørsmålet om norske lokalsamfunn karakteriseres mest av å ha vært utadvendte eller befolket av heimfødinger.

Steinar Aas

Leiv Nordstrand

Alan Hutchinson

Heimen beklager

Det ble dessverre feil fargegjengivelse på forsiden av Heimen 4–2011, som viser maleriet «Landsligge i Svolvevør havn», laget av Gunnar Berg. Den gule bakgrunnstenen er ikke riktig, og skulle heller vært mer grå/blå. Vi beklager.

Moderne bokproduksjon

Praktbøker, bygdebøker, jubileumsbøker, årbøker

Vi har mange års erfaring med bokproduksjoner.

- fra enkle litterære bøker til store praktverk. Uansett hvilket bokprosjekt du holder på med, kan det lønne seg å kontakte oss for et hyggelig tilbud. Vi har fagfolk på alle nivåer som kan hjelpe deg med design, originalutarbeidelse, trykk og alle typer innbinding.

ASKE TRYKK AS

For mer informasjon ta kontakt: ivar@aske.no

Erfjordsgaten 8. 4014 Stavanger. Tlf 51 85 45 00. www.aske.no